

ПРОГРАМА
РОЗВИТКУ КОМУНАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ «НЕДРИГАЙЛІВСЬКИЙ БУДИНОК
ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ»
на 2021 – 2025 роки

Затверджено
Рішення педагогічної ради
від 02.02. 2021 р.
протокол № 3

ЗМІСТ

1. ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА.....	3
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БДЮТ.	4
3. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ БДЮТ.....	8
▪ Нормативно-правові підстави для розроблення Програми розвитку БДЮТ	
▪ Стратегічна мета, предмет, об'єкт	
▪ Стратегічні напрями діяльності	
▪ Стратегічні завдання	
▪ Структуровані етапи реалізації Програми розвитку БДЮТ	
▪ Принципи планування при складанні Програми розвитку БДЮТ	
▪ Умови та засоби реалізації Програми розвитку БДЮТ	
▪ Умови життєздатності, реальності стратегічного плану розвитку БДЮТ	
▪ Джерела фінансування	
▪ Очікувані результати	
▪ Оцінювання ефективності результатів програми розвитку БДЮТ	
▪ Контроль виконання Програми розвитку БДЮТ	
4. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СИТУАЦІЇ.....	14
5. ПРОГНОЗУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ БДЮТ.....	15
▪ Чинники, що зумовлюють використання маркетингу в БДЮТ	
▪ Завдання, функції й особливості застосування маркетингу в БДЮТ	
▪ Особливості застосування маркетингу в БДЮТ	
▪ Система маркетингу в БДЮТ	
▪ Складові іміджу БДЮТ	
▪ Структура іміджу БДЮТ	
▪ Шляхи формування іміджу	
6. ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ БДЮТ.....	17
▪ Заходи для реалізації завдань Програми розвитку БДЮТ	
7. ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНИЙ АПАРАТ.....	21

1. ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

Комунальний заклад «Будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської області»

Місцезнаходження: 42100, Україна,
Сумська область, смт Недригайлів
вулиця Незалежності, будинок 7/1. Телефон (054)55 52891

Електронна адреса: 24022035@mail.gov.ua

Реєстрація: свідоцтво про державну реєстрацію від 16.05.2013 р.,
регістраційний номер № 999800, серія ААБ

Атестація: свідоцтво про державну атестацію від 07.08.2015
регістраційний номер № 038784

Тип документу: соціально-економічний проєкт

Автор проєкту - директор КЗ «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської ради» Тетяна Токмань

Цільова група:

- заступник директора з навчально-виховної роботи КЗ «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської ради» Світлана Козлова;

- методист КЗ «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської ради» Раїса Садова

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БДЮТ

Комунальний заклад «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської ради» (далі – БДЮТ) – комплексний позашкільний навчальний заклад, що здійснює навчання і виховання учнів, вихованців і слухачів у позаурочний та позанавчальний час.

Заклад у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, наказами галузевого Міністерства України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями Недригайлівської селищної ради, наказами начальника відділу освіти, сім'ї, молоді та спорту Недригайлівської селищної ради, іншими нормативно-правовими актами та Статутом.

Головною метою діяльності закладу є забезпечення прав дітей і молоді на здобуття позашкільної освіти та створення умов для навчання дітей в одновікових та різновікових творчих об'єднаннях за інтересами: гуртках (групах), секціях, ансамблях, клубах, студіях, театрах тощо.

БДЮТ відіграє важливу роль у розвитку здібностей і талантів обдарованих дітей і молоді Недригайлівщини, задовольняє їх потреби в інтелектуально-духовному, творчому та естетичному розвитку, створює умови для перспективного розвитку особистості дитини і сім'ї, формує громадянську активність, надає кожному вихованцю можливість зробити власний життєвий вибір.

Заклад засновано у 1959 році як Будинок піонерів. Сьогодні будинок дитячої та юнацької творчості об'єднує майже 700 вихованців віком від 4 до 18 років.

БДЮТ надає позашкільну освіту з усіх напрямів, визначених законом України «Про позашкільну освіту», а саме: художньо-естетичного (56%), туристсько-краєзнавчого (6%), еколого-натуралістичного (5%), декоративно-ужиткового (7%), науково-технічного (3%), соціогуманітарного (22%), патріотичного (1,5%). Згідно статуту заклад проводить навчально-виховну, інформаційно-методичну, організаційно-масову, навчально-тренувальну, навчально-репетиційну та концертно-просвітницьку роботу. У закладі діють 62 гуртки.

Структура діяльності закладу – це створення цілісної скоординованої системи загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти, що вирішує повсякденні питання у співпраці з відділом освіти, сім'ї, молоді та спорту Недригайлівської селищної ради.

Соціальне партнерство – це імідж закладу.

Заклад здійснює освітню діяльність у приміщенні КЗ «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської області» та на базі закладів загальної середньої освіти у сільській місцевості за місцем проживання дітей та створює належні умови для їх фізичного, інтелектуального й духовного розвитку, займається підвищенням рівня організації змістовного дозвілля. Активну участь діти беруть у заходах «Моя Батьківщина – Україна», «Український сувенір»,

конкурсі читців поезії поетів-земляків, «Проба пера», «Моя Україна – соборна, вільна, неподільна», «Нехай квітує дерево родинне», конференціях «У світі краєзнавчих відкриттів», «Герої сучасності серед нас», «Перлини Посульського краю», «Козацькі розваги», «Народний танець – основа національно-патріотичного виховання», в умовах карантину – в онлайн-конкурсах читців патріотичної поезії, музичних онлайн-привітань до Дня пам'яті та примирення, Дня матері, челенджах до Дня сім'ї, Дня Вишиванки, Дня Конституції України та онлайн фестивалю «Яскрава молодь Недригайлівщини – майбутнє України» до Дня молоді.

Працюючи над реалізацією завдань обласних освітніх практико-орієнтованих проєктів «Голос крові: ми – Українці», «Кожна дитина має право» вихованці та педагоги БДЮТ взяли участь у 11 заходах, запропонованих у змісті проєктів. Отримано 4 призових місць. В межах проєктів щорічно проводиться творчий звіт педагогічного та учнівського колективів БДЮТ.

Крім того у закладі позашкільної освіти розроблено та впроваджуються в освітній процес проєкти «Від дитячих сердець – до сердець українців-героїв», «Сходинки до духовності», в межах яких проводяться заходи «Герої не вмирають», «Славні козаки», «Ми патріоти», «Різдвяний Вертеп», «Батько і мати – два сонця гарячих», «Сім'я – найголовніше в житті дитини» тощо.

Вихованці БДЮТ є активними учасниками місцевих, обласних масових заходів. Саме завдяки інноваційному підходу до роботи, впровадженню сучасних інформаційних технологій педагоги працюють надзвичайно ефективно, доказом чого є результати, яких досягають наші вихованці. Гордістю закладу є гуртки вокального співу (керівники Токмань Т.А., Павленко Л.А.), хореографії (керівник Кравченко М.А.), театральної творчості (керівники Нишкур Р.В., Олійник А.С.), «Рукоділля» (керівник Макаренко С.М.), «Юні екологи» (керівник Дяченко Л.Л.), «Юні краєзнавці» (керівник Шелудченко В.М.).

Результативну участь вихованці здобули під час проведення обласних конкурсних заходів «Лялькове диво» (1 місце), «Магія танцю» (2, 3 місце), «Перлини нашої душі» (3 місце), «Моя Україна соборна, вільна, неподільна» (1 місце), «Маски Мельпомени» (3 місце). Всього переможців - 48 осіб.

Педагогічний колектив та гуртківці активно долучаються до різноманітних заходів селища.

Недригайлівський БДЮТ є центром організації змістовного дозвілля школярів закладів освіти селищної ради. Рівень проведення масових заходів з дітьми та учнівською молоддю є завжди на високому рівні. Щорічно заклад позашкільної освіти організовує та проводить біля трьох десятків організаційно-масових заходів.

Варто відзначити роботу об'єднання старшокласників, яке відвідують лідери учнівського самоврядування закладів загальної середньої освіти Недригайлівської селищної ради. Тут вихованці здобувають цінні вміння та навички, зокрема, розвивають лідерські якості, що неодмінно стане їм у

пригоді в дорослому житті. 2 лідери учнівського самоврядування є слухачами обласної школи «Лідер».

У закладі успішно працюють гуртки раннього творчого розвитку. Основною метою їх діяльності є розвиток творчої особистості. Більше 40 дітей віком від 4 до 6 років відвідують гуртки даного спрямування.

Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді у Недригайлівському БДЮТ є важливою складовою змісту роботи. Робота творчих об'єднань «Джура», «Народознавство», «Краєзнавчий гурток» сприяла формуванню національної самосвідомості та колективного духу у підростаючого покоління. Вихованці гуртків беруть активну участь у челенджі «Видатні особистості нашого краю», конкурсі звітів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), краєзнавчих конференціях місцевого та обласного рівнів, заходах «Козацька слава не вмере, не загине», «Уклін вам, солдати», «Малюнок солдату», «Наші ангели». Спрямованість на модернізацію змісту позашкільної освіти є основним пріоритетом методичної роботи Недригайлівського БДЮТ.

Педагогічний колектив БДЮТ – досвідчені та висококваліфіковані фахівці позашкільної освіти, які спрямовують свою діяльність на формування у дитини особистого Я та колективного МИ.

В будинку дитячої та юнацької творчості ведеться системна науково-методична робота. Засобами інноваційних форм роботи удосконалюється педагогічна майстерність працівників БДЮТ: педагогічна рада, методична рада, МО, застосування в системі роботи методичних об'єднань за напрямками виховної роботи, інтерактивних форм роботи з педагогами, методичні дні, тижні, семінари – практикуми, консультації тощо. Педагогічні працівники БДЮТ активні учасники та переможці конкурсів педагогічної майстерності «Джерело творчості», «Виховати особистість», «Конкурс рукописів з позашкільної освіти» тощо.

В БДЮТ створена система роботи з обдарованими та здібними дітьми (щорічно понад 30% вихованців стають переможцями у заходах різного рівня).

Будинок дитячої та юнацької творчості пишається своїми випускниками. За статистикою упродовж трьох років майже 15% випускників закладу пов'язали своє професійне життя з тим чи іншим видами мистецтва. На даний час у закладі працюють 3 керівників гуртків з числа його випускників, які продовжують свою діяльність в якості педагогів.

Дослідницька і проєктна діяльність БДЮТ у сфері позашкільної освіти має наступні напрями:

- розробка і апробація змісту позашкільної освіти;
- розробка і реалізація освітніх проєктів;
- впровадження нових педагогічних та інформаційних технологій;
- оптимізація партнерських і соціокультурних зв'язків;
- вдосконалення організаційно-правових, фінансово-економічних, матеріально-технічних умов діяльності БДЮТ.

Партнери БДЮТ в інноваційній діяльності:

- Недригайлівська селищна рада
- відділ освіти сім'ї, молоді та спорту
- заклади загальної середньої освіти селищної ради;
- заклади позашкільної освіти області;
- Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

3. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ БДЮТ

Нормативно-правові підстави для розроблення Програми розвитку БДЮТ:

- Закони України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», Положення про позашкільний навчальний заклад.
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні
- Концепція Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді
- Концепція позашкільної освіти та виховання
- Концепція екологічної освіти населення
- Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах.

Стратегічна мета – створити діючу модель інноваційного позашкільного навчального закладу, який ефективно реалізує систему позашкільної освіти, відповідно до європейських стандартів якості освіти, потреб особистості, суспільства і держави.

Об'єкт – полісистемна модель інноваційного позашкільного навчального закладу, який ефективно реалізує систему позашкільної освіти.

Предмет – освітній процес організації та розвитку комунального закладу «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської області».

Стратегічні напрями діяльності:

- створення інноваційного освітнього простору шляхом модернізації змісту позашкільної освіти, забезпечення організаційного та науково-методичного розвитку закладу (удосконалення нормативно-правової бази у сфері позашкільної освіти; удосконалення науково-методичного супроводу; реалізація завдань комплексних цільових державних, обласних, робота над науково-методичною проблемою закладу «Новий формат розвитку позашкільної освіти в умовах сучасних освітніх стандартів»);
- створення ефективної гнучкої адаптованої системи надання якісних освітніх послуг вихованцям закладу позашкільної освіти з урахуванням соціально-економічного та культурного потенціалу, суспільних викликів і потреб учасників освітнього процесу щодо якості освіти;
- створення системи соціальної адаптації особистості дитини шляхом забезпечення доступності позашкільної освіти (робота гуртків на базі закладів загальної середньої освіти Недригайлівської селищної ради, створення інформаційного освітнього простору; організація змістовного дозвілля; участь вихованців у фестивалях-конкурсах різного рівня; проведення заходів на реалізацію освітніх проєктів з позашкільної освіти; удосконалення форм учнівського самоврядування; взаємодія з батьками вихованців; профорієнтаційне спрямування гурткової роботи;

- створення умов для роботи з обдарованими дітьми й талановитою учнівською молоддю (залучення вихованців до гурткової роботи за різними напрямками позашкільної освіти; участь у роботі Малої академії наук; науково-дослідницька діяльність; проведення та участь у заходах на реалізацію завдань освітніх проєктів позашкільної освіти; участь вихованців у фестивалях-конкурсах різного рівня);
- створення функціональної організації структури управлінської роботи закладу шляхом впровадження демократичної моделі управління;
- удосконалення науково-методичної роботи шляхом оновлення системи методичної діяльності закладу (*адаптована система науково-методичного супроводу, запровадження інноваційних освітніх проєктів і програм у діяльність БДЮТ*);
- створення умов для професійного зростання та розкриття творчого потенціалу кожного педагогічного працівника закладу (атестація, курси підвищення кваліфікації, обмін ефективним досвідом педагогічної діяльності, самоосвітня діяльність педагогів, конкурси професійної майстерності).

Стратегічні завдання:

1. Забезпечити ефективність управління розвитком КЗ «Будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради.
2. Реалізувати завдання комплексних цільових державних, обласних, місцевих програм розвитку позашкільної освіти, освітніх проєктів з позашкільної освіти.
3. Сприяти вдосконаленню нормативно-правової бази у сфері позашкільної освіти (*приймати участь в обговоренні проєктів нормативних актів*).
4. Створити гнучку адаптовану систему надання якісних освітніх послуг дітям та учнівській молоді.
5. Створити систему соціальної адаптації особистості дитини.
6. Забезпечити умови розкриття, розвитку та реалізації творчого потенціалу вихованців закладу.
7. Підвищити рівень навчального, навчально-методичного, науково-методичного забезпечення діяльності закладу.
8. Забезпечити розвиток системи підготовки педагогічних кадрів.

Структуровані етапи реалізації Програми розвитку БДЮТ

№ з/п	Етапи	Зміст	Термін виконання
1	Організаційно-проектувальний	Визначення стратегічних напрямів розвитку. Розроблення програми розвитку закладу: теоретико-методологічний аспект. Вивчення та аналіз системи позашкільної освіти. Пріоритети: випереджаючий розвиток матеріально-фінансового стану; модернізація нормативного, правового, організаційного, змістового забезпечення і кадрової політики у формуванні пізнавальної, практичної, творчої і соціальної компетенції дітей та юнацтва.	Січень – грудень 2021 р.
2	Практично-аналітичний	Реалізація заходів щодо виконання Програми розвитку БДЮТ. Здійснення моніторингових досліджень. Визначення структурних елементів полісистемної моделі інноваційного позашкільного навчального закладу. Пріоритети: забезпечення виконання заходів щодо реалізації освітніх програм, освітніх проєктів; робота над науково-методичною проблемою закладу; організація змістовного дозвілля вихованців; оптимізація мережі гуртків, відповідно до потреб вихованців, суспільства; запровадження комплексу інноваційних соціально-педагогічних проєктів і програм	Січень – грудень 2022р.
		Створення системи ефективного управління закладом. Пріоритети: формування управлінської компетентності працівників БДЮТ; вдосконалення програмного, методичного, кадрового та інформаційного забезпечення; удосконалення форм учнівського самоврядування; взаємодія та соціальне партнерство з батьками вихованців; інноваційна діяльність педагогів	Січень – грудень 2023 р.
		Консалтинг і поширення досвіду розвитку закладу. Пріоритети: оцінка ефективності виробництва, розвиток форм громадської участі в управлінні, розробка стандартів якості освіти за критеріями особистості, суспільства і держави; участь у фестивалях-конкурсах різного рівня	Січень – грудень 2024 р.
3	Підсумково-прогностичний	Аналіз результатів запровадженої Програми розвитку БДЮТ. Визначення основних стратегічних напрямів подальшого розвитку закладу. Пріоритети нової моделі: формування освітньої діяльності закладу; створення системи якості освіти (процесу і результатів), розвиток інноваційного ресурсу особистості вихованців і педагогів БДЮТ; активізація участі вихованців і педагогів в інноваційних проєктах і програмах державного, обласного масштабів	Січень – грудень 2023-2025 р.

Принципи планування при складанні Програми розвитку БДЮТ:

Науковості - використання при плануванні досягнень педагогіки, дидактики, психології, фізіології, діагностичних методик.

Наступності - планування завдань, вибір педагогічних засобів із урахуванням досягнутих результатів.

Перспективності - врахування перспективного розвитку позашкільного навчального закладу.

Конкретності - чітка постановка завдання, визначення термінів та виконавців.

Координації - забезпечення узгодженості всіх позашкільних підсистем, що беруть участь у педагогічному процесі.

Об'єктивності - планування тільки тих завдань, які реально можуть бути виконані в умовах функціонування закладу.

Актуальності - першочерговість завдань, які впливають на результативність діяльності.

Реальності - можливість виконання наміченого.

Оптимальності - вирішення найбільш важливих питань, що забезпечують рівномірний ритм роботи протягом навчального року.

Динамічності - внесення при необхідності змін до плану роботи.

Умови та засоби реалізації Програми розвитку БДЮТ:

- ***нормативно-правові*** як основа правового регулювання розвитку закладу;

- ***організаційно-управлінські*** як основа координації освітнього процесу, здійснення моніторингу якості освіти, оновлення фінансово-економічних і матеріально-технічних ресурсів;

- ***психолого-педагогічні*** як основа формування у педагогів системного бачення процесу розвитку закладу та актуалізації потреби в удосконаленні та оновленні практики роботи з дітьми, забезпечення готовності педагогів до запровадження інновацій, заохочення їх до творчого розв'язання проблем. Підготовка педагогів до професійної діяльності в режимі змін передбачає підвищення їх інноваційної, акмеологічної культури, спрямованої на вищі професійні досягнення, орієнтацію на педагогічний успіх, розвиток їх професійної компетентності;

- ***соціально-педагогічні*** як основа для вивчення ринку освітніх послуг, динаміки споживчого попиту, врахування вимог ринку в організації освітнього процесу, пошуку невикористаних можливостей закладу, забезпечення своєчасного переходу до нових послуг, навчальних програм, науково-методичного супроводу, орієнтації стратегії маркетингу на перспективу, здійснення соціально-педагогічної експертизи стану навчання і виховання особистості у закладі, реалізації запитів громади щодо якості освіти;

- *інформаційно-методичні* як основа забезпечення інформаційного і методичного супроводу розвитку закладу, забезпечення переваги закладу в умовах конкуренції, формування його позитивного іміджу.

Серед засобів реалізації завдань провідними є науково-методична, організаційно-технологічна, організаційно-масова, освітня діяльність педагогів; передовий педагогічний досвід; сучасні інформаційно-комунікативні технології тощо.

Умови життєздатності, реальності стратегічного плану розвитку БДЮТ:

- створення нормативно-правових документів у закладі позашкільної освіти;
- наявність об'єктивних даних БДЮТ;
- визначення та облік ресурсів закладу позашкільної освіти;
- прийняття пріоритету якості освіти;
- роз'яснення основних напрямів стратегії.

Джерела фінансування:

Важливе значення для розвитку інноваційного позашкільного навчального закладу, забезпечення якості освітнього процесу має наявність сучасної матеріально-технічної бази, що містить: будівлю, комунікації, обладнання.

Оновлення матеріально-технічної бази забезпечить розвиток сучасного освітнього середовища, комфортні та безпечні умови навчання дітей, які відповідають вимогам санітарно-гігієнічних норм.

Фінансово – господарська діяльність КЗ «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської області» здійснюється на основі державної політики в галузі позашкільної освіти та перспективних напрямків розвитку закладу, проводиться відповідно до чинного законодавства України та Статуту на основі його кошторису.

Програма розвитку БДЮТ реалізується в межах загального обсягу видатків, виділених бюджетом на відповідні роки, а також передбачає залучення позабюджетних коштів, громадських фондів, спонсорів, меценатів, інших юридичних і фізичних осіб, що не суперечать чинному законодавству України.

Очікувані результати:

Основними результатами реалізації Програми розвитку БДЮТ будуть системні й позитивні зміни в його діяльності:

- розвиток інноваційного ресурсу особистості вихованців і педагогів БДЮТ;
- створення системи якості освіти (процесу і результатів);
- підвищення ефективності управління розвитком БДЮТ шляхом удосконалення державно-громадського управління;

- підвищення конкурентоспроможності закладу, зайняття провідного місця у ринковій ніші надання освітніх послуг у сфері позашкільної освіти територіальної громади;
- створення освітньо-виховного поля, системи соціальної адаптації особистості дитини в умовах закладу позашкільної освіти;
- створення умов для розвитку творчого потенціалу вихованців БДЮТ у процесі гурткової роботи;
- підвищення якості навчального, навчально-методичного, науково-методичного забезпечення діяльності закладу;
- створення системи підвищення професійної компетентності педагогів з новітніх форм, технологій організації навчально-виховного процесу;
- піднесення авторитету БДЮТ як інноваційного позашкільного навчального закладу;
- оновлення матеріально-технічної бази БДЮТ;

Оцінювання ефективності результатів Програми розвитку БДЮТ буде здійснюватися шляхом запровадження системного моніторингу якості та змін позашкільної освіти на всіх рівнях.

Контроль виконання Програми розвитку БДЮТ:

Аналіз результативності впровадження Програми розвитку БДЮТ та експертизаї реалізації буде здійснюватися на основі моніторингу. Обговорення результатів аналізу на засіданнях: педагогічної ради, методичної ради та на загальних зборах трудового колективу БДЮТ.

4. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СИТУАЦІЇ

Освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта розвиває і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал держави, є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені.

Виклики ХХІ століття, економічний та соціальний розвиток суспільства потребують від освіти здатності до оновлення, відкритості новому, орієнтованості на майбутнє. Сучасний освітній процес має бути спрямований на динамічні зміни в навколишньому світі, на розвиток різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. Завданням освіти стає не перенаситити дитину певними знаннями, а розвивати її здібності, навчати самостійно визначатися у світі, приймати обґрунтовані рішення щодо свого майбутнього, бути активним і мобільним суб'єктом на ринку праці.

Позашкільна освіта є складовою системи неперервної освіти, яка забезпечує розвиток здібностей і обдарувань дітей шкільного віку, задоволення їхніх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному самовизначенні та творчій самореалізації. Це цілеспрямований, цілісний процес, зміст якого засновується на ідеї розвитку особистості, цільового вибору, що загалом доповнює загальну середню освіту.

У нинішній ситуації, в період реформування всіх ланок суспільного життя, нарощуються виклики системи освіти взагалі і позашкільної зокрема. Все гостріше стає питання суспільного розуміння необхідності позашкільної освіти, визначення її ролі і місця в системній архітектурі освіти, яке має бути зафіксоване новою редакцією Закону України «Про освіту».

Позашкільна освіта має конкурентні переваги в порівнянні з іншими видами формальної освіти:

- «територія свободи», яка не має жорстких вимог, має необхідну гнучкість, забезпечує свободу вибору виду діяльності;
- сектор, де створюються умови для реалізації дитиною власної освітньої траєкторії;
- широка варіативність змісту і форм організації освітнього процесу;
- доступність позашкільної освіти, яка є важливим фактором забезпечення соціальної стабільності і справедливості в суспільстві шляхом створення умов для успішності кожної дитини незалежно від місця проживання і соціально-економічного статусу родини.

5. ПРОГНОЗУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ БДЮТ

Для успішного вирішення проблемних питань сьогодення заклад позашкільної освіти нового типу має запроваджувати логістику реалізації маркетингової стратегії, шукати власний шлях розвитку й підтримки діяльності, стати інноваційним майданчиком для апробації освітніх моделей і технологій майбутнього та дійсно відкритою соціально-педагогічною системою, для сучасних технологій, сучасних напрямлень роботи, які викликають у дітей зацікавленість.

Маркетингова діяльність БДЮТ спрямована на поліпшення роботи з дітьми, забезпечення умов для творчого розвитку особистості, адаптацію вихованців до життя в суспільстві, зміцнення їхнього здоров'я, професійного самовизначення, виховання загальної культури учнів.

Чинники, що зумовлюють використання маркетингу в БДЮТ

- модернізація освіти: реалізація трьох ключових напрямів – доступність, якість і ефективність;
- зміна функції освітнього закладу: не передача знань, а розвиток особистості з урахуванням внутрішнього потенціалу;
- фінансування місцевими органами, економія і оптимізація;
- зростання вимог споживачів;
- діяльність інших освітніх організацій (приватних, громадських тощо);
- прискорення темпів змін навколишнього середовища;
- нормативні можливості залучення позабюджетних надходжень.

Завдання, функції й особливості застосування маркетингу в БДЮТ:

Основні завдання:

1. вивчати ринок споживачів;
2. пристосовувати діяльність закладу до потреб споживачів;
3. вплинути на ринок, громадський попит у власних інтересах.

Основні функції:

1. планування асортименту освітніх послуг;
2. формування попиту та організація реклами й заходів для просування освітніх послуг;
3. реалізація програми: управління й регулювання освітнього процесу; підтримка споживачів до отримання конкретного профілю освіти;
4. визначення відповідності запитів і потреб кожного сегмента цінностям і можливостям закладу;
5. визначення цільової групи споживачів.

Особливості застосування маркетингу в БДЮТ:

- орієнтація на досягнення результатів, закріплених законодавчо й нормативно;
- відповідність можливостей БДЮТ потребам і запитам особистості й різних соціальних груп;

- визначення певної соціальної ролі закладу в задоволенні потреб громади.

Складові іміджу БДЮТ:

- інноваційний потенціал і його реалізація через престижні освітні програм;
- рекламна політика та зв'язки з громадськістю;
- рівень розвитку й характер міжрегіональних і міжнародних зв'язків;
- рівень фінансової забезпеченості;
- конкурентний статус;
- інформаційні комунікації.

Структура іміджу БДЮТ складається із уяви:

- про особистість керівника;
- про якість позашкільної освіти;
- про стиль БДЮТ: традиції, корпоративну культуру, наявність інновацій, контакти, кадри, бренди, результативність.

Імідж БДЮТ оцінюють: учні, батьки, конкуренти, партнери, освітні інституції, органи управління освітою, органи місцевого самоврядування, ЗМІ, громадськість.

Шляхи формування іміджу:

через:

- освітнє середовище (конференції, семінари, майстер-класи тощо).
- ЗМІ галузеві, місцеві;
- видавничу діяльність (методичні посібники, CD – диски, відео-фільм);
- неформальні комунікації;
- громадські організації;
- виставкову діяльність;
- культурологічні, просвітницькі, освітні, туристко-краєзнавчі проекти;
- фірмовий стиль і створення власного бренд-буку (слоган, гімн, логотип, кольори, символи, кліпи, фірмовий стиль, контент: сайт, соціальні мережі);
- співпраця з партнерами з колегами;
- власні корпоративні проекти.

Ефективність управління освітнім процесом в сучасному закладі позашкільної освіти багато в чому залежить від швидкості реакції освітньої системи на зміну внутрішніх і зовнішніх умов, тобто від її гнучкості.

6. ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ БДЮТ

Заходи для реалізації завдань Програми розвитку ЦДЮТ

№ з/п	Завдання програми	Заходи	Термін виконання	Виконавці
1	Забезпечити ефективність управління розвитком БДЮТ	Удосконалення державно-громадського управління закладом	2021-2025	Адміністрація
2	Реалізувати завдання, що стосуються позашкільної освіти, комплексних цільових державних, обласних, місцевих програм розвитку, проєктів	Розроблення заходів для виконання комплексних цільових державних, обласних, місцевих програм розвитку, проєктів позашкільної освіти та впровадження їх у практику роботи педагогічного колективу БДЮТ	2021 - 2025	Адміністрація Методист
3	Створити систему соціальної адаптації особистості дитини			
3.1	Удосконалювати та розвивати мережу гуртків БДЮТ	Збереження реальної мережі гуртків та відкриття нових гуртків за напрямками позашкільної освіти:	2021-2025	Адміністрація
		Гурток туристсько-краєзнавчого напрямку «Літературне краєзнавство»	2021-2025	Адміністрація
		Гурток патріотичного напрямку «Джура»	2021-2025	Адміністрація
		Гурток художньо-естетичного напрямку «Образотворче мистецтво»	2021-2025	Адміністрація
3.2	Створити умови для доступності дітей і молоді до якісної позашкільної освіти	Інформування громади селища щодо реальної мережі гуртків у БДЮТ, проведення творчих звітів, виступи творчих колективів в мережі інтернет, підготовка оголошень в ЗМІ, інформування в навчальних закладах селищної ради	2021-2025	Адміністрація
		робота гуртків БДЮТ на базі закладів загальної середньої освіти Недригайлівської селищної ради	2021-2025	Адміністрація
		Покращення матеріально-технічної бази БДЮТ (заміна підлоги в кабінеті для занять	2021-2025	Адміністрація

		хореографією, заміна вікон, дверей)		
3.3	Створити інноваційний освітній простір БДЮТ	Комп'ютеризація освітнього та управлінського процесу	2021-2025	Адміністрація
		Запровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховний процес	2021-2025	Педагогічний колектив
		Забезпечення функціонування та розвитку сайту БДЮТ, сторінки Facebook	2021-2025	Адміністрація
3.4	Організувати змістовне дозвілля вихованців	Проведення загальномасових заходів, тематичних свят та урочистостей	2021-2025	Адміністрація, педагогічний колектив
3.5	Організувати роботу з дітьми з особливими потребами	Впровадження елементів інклюзивного навчання у гурткову діяльність. Індивідуальні та групові заняття. Організація масових заходів	2021-2025	Педагогічний колектив
3.6	Організувати роботу з батьками вихованців	Психологічна просвіта та науково-обґрунтована допомога	2021-2025	Адміністрація, педагогічний колектив
		Залучення батьків до участі у благодійних акціях	2021-2025	Адміністрація Педагогічний колектив
		Проведення загальних батьківських зборів	2021-2025	Адміністрація
		Залучення батьків до організації та проведення масових заходів закладу, участь у селищних святах	2021-2025	Адміністрація Керівники гуртків
		Залучення батьків вихованців до вирішення загальних проблем закладу	2021-2025	Адміністрація Керівники гуртків
3.7	Організувати профорієнтаційну роботу	Відвідування вихованцями дня відкритих дверей за профілем діяльності	Щорічно (2021-2025)	Педагогічний колектив
		Участь у майстер-класах за профілем діяльності	2021-2026	Педагогічний колектив
4	Підвищення рівня навчального, навчально-методичного, науково-методичного забезпечення діяльності	Удосконалення науково-методичної роботи шляхом оновлення системи методичної діяльності	2021-2025	Заступник директора з НВР
		Співпраця із закладами вищої освіти	2021-2025	Адміністрація

	закладу	Співпраця з відділом освіти, сім'ї, молоді та спорту Недригайлівської селищної ради	2021-2025	Адміністрація
		Розробка сценаріїв та авторських навчальних програм з позашкільної освіти	2021-2025	Педагогічні працівники
		Участь педагогів у конкурсах педагогічної майстерності різних рівнів	2021-2025	Педагогічні працівники
		Участь педагогів у науково-практичних конференціях різного рівня	2021-2025	Педагогічні працівники
		Запровадження сучасних та інноваційних технологій виховання	2021-2025	Педагогічні працівники
		Науково-дослідницька діяльність закладу. Робота над науково-методичною проблемою закладу	2021-2025	Адміністрація Методист Педагогічні працівники
		Запровадження комплексу інноваційних соціально-педагогічних проєктів і програм	2017-2021	Адміністрація Методисти
		Моніторинг досягнень вихованців БДЮТ	2021-2025	Адміністрація
5	Створити гнучку адаптовану систему надання якісних освітніх послуг вихованцям закладу	Моніторинг визначення цільової групи споживачів до отримання конкретного профілю освіти	2021-2025	Адміністрація, педколектив
		Формування попиту та організація реклами для просування освітніх послуг (створення брэнда, налагодження особистих контактів, реалізація PR, спеціальних акцій, Інтернет-контенту тощо)	2021-2025	Адміністрація Педагогічний колектив
		Оптимізація мережі гуртків	2021-2025	Адміністрація
		Співпраця з партнерами з колегами, власні проєкти	2021-2025	Адміністрація Педагогічний колектив
6	Забезпечення розвитку професійного зростання та розкриття творчого потенціалу кожного педагогічного працівника БДЮТ	Атестація педагогічних працівників ЦДЮТ	2021-2025	Адміністрація
		Організація підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних працівників закладу	2021-2025	Адміністрація

		Вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду керівників гуртків БДЮТ	2021-2025	Педагогічні працівники
		Організація самоосвітньої діяльності керівників гуртків	2021-2025	Педагогічні працівники
		Організація школи молодого педагога	2021-2025	
		Конкурси професійної майстерності	2021-2025	Педагогічні працівники
7.	Поглибити міжнародну співпрацю з питань позашкільної освіти	Участь творчих колективів та окремих вихованців БДЮТ у міжнародних конкурсах, фестивалях, змаганнях	2021-2025	Керівники творчих колективів

7. ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНИЙ АПАРАТ

Для суб'єктів, які беруть участь у реалізації освітнього потенціалу БДЮТ, необхідно перш за все означити базові дефініції, поняття і терміни. Зафіксований понятійний апарат сприяє кращому розумінню, презентації та ефективній реалізації місії КЗ «Будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської області»

Понятійно-категорійний апарат програми складено, спираючись на державні документи, що регламентують сферу освіти в Україні.

Основними поняттями і категоріями педагогіки позашкільної освіти є «особистість», «вільний час», «освіта», «виховання», «розвиток», «навчання», «соціалізація», «культура», «діяльність», «творчість», «дозвілля», «пізнання» тощо.

Особистість – це людина, яка має свідомість, що досягла певного рівня психічного розвитку. Особистість перебуває в центрі уваги позашкільної освіти. Людина стає особистістю в процесі навчання, виховання, розвитку, соціалізації. Саме особистість посідає визначальне становище в суспільстві, виконуючи в ньому певну суспільну роль чи функцію.

Освіта – процес і результат засвоєння, збагачення і передачі соціального досвіду від попередніх поколінь до наступних. Категорія «освіта» стосується людини і лише її. Освіта пов'язана із соціальним досвідом людства, навчанням, вихованням, розвитком і соціалізацією підростаючого покоління. Історично обумовлюється процесом накопичення знань, розвитком знарядь праці і способами діяльності.

Виховання – цілеспрямований процес засвоєння людиною соціально значущого і життєво необхідного досвіду попередніх поколінь. Виховання спрямовано на розвиток особистості людини з урахуванням її індивідуальності й унікальності досвіду. Це суб'єкт-суб'єктний процес, організатором якого з одного боку, є педагог (або педагогічна система), з іншого – сам вихованець.

Розвиток – процес становлення і збагачення особистості під впливом зовнішніх і внутрішніх керованих і некерованих факторів. Рушійними силами розвитку особистості є суперечності між потребами людини і можливостями їх задоволення.

Навчання – цілеспрямований процес взаємодії педагога і учня. Навчання формує в особистості світогляд, соціальні настанови, ціннісні орієнтації, розвиває духовні й матеріальні потреби, ознайомлює з формами спільної діяльності та спілкування особистості з колективом. Виховуюче навчання забезпечує органічний взаємозв'язок між життєво важливими знаннями, навичками та досвідом морально-творчої діяльності особистості.

Соціалізація – двосторонній взаємообумовлений процес взаємодії людини і соціального середовища. Передбачає включення людини в систему суспільних відносин шляхом як засвоєння соціального досвіду, так і

самостійного відтворення цих відносин. У процесі соціалізації формується унікальна, неповторна особистість.

Вільний час – частина часу, що залишається після відрахування непорушних необхідних його витрат. Явище вільного часу відрізняється винятковою складністю. Дитина ніколи не буває вільною від самої себе. Тому позашкільна освіта створює простір для навчання, виховання, розвитку і соціалізації особистості у вільний час. Загальний фонд часу дітей розділяється на: робочий час; неробочий час; вільний час; інші витрати часу. Робочий час включає час навчання в школі, фактичної роботи. При цьому неробочий час – це час домашньої праці, догляду за собою, пересування на заняття і назад, задоволення фізіологічних потреб (сон, їжа). Вільний час включає навчання, самоосвіту, активний відпочинок і т.п.

Дозвілля – діяльність людини, якою вона займається у вільний час. Розрізняють такі види дозвілля: відпочинок, творчість, розваги, самоосвіта, свята. Дозвілля існує як особлива сфера соціалізації дітей. У ній природно реалізуються їхні інтереси і потреби, особистісні і соціальні амплуа, розвивається активність, творча ініціатива, здійснюється пошук нових ціннісних орієнтирів шляхом вільного вибору видів діяльності.

Культура – це сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства та особистості. Відображає історично досягнутий рівень розвитку суспільства і людини, втілюється в результатах діяльності. Культура як сфера духовного життя суспільства охоплює, насамперед, систему виховання, освіти, творчості, а також заклади, установи й організації, що забезпечують її функціонування (позашкільні навчальні заклади, школи, клуби, музеї, бібліотеки тощо).

Діяльність – специфічно людська регульована свідомістю активність, що породжується потребами і спрямована на пізнання і перетворення зовнішнього світу. Основними видами діяльності є: гра, навчання, праця, спілкування.

Пізнання – діяльність людини, спрямована на отримання достовірних знань про світ.

Творчість – діяльність людини, спрямована на створення нових духовних та матеріальних цінностей.

Компетентність (як загальний опис освітнього результату) – здатність вирішувати проблеми й типові завдання, які виникають в реальних життєвих ситуаціях), для чого використовують знання і здібності, а також навчальний і життєвий досвід.

Педагогічний процес – динамічна система, яка об'єднує процеси навчання, виховання, розвитку і самовдосконалення особистості. Процес, сутність якого полягає у забезпеченні єдності навчання, виховання і розвитку на основі цілісності і загальності.

Предмет навчальний (навчально-виховний) – цілеспрямована свідомо організована динамічна взаємодія вихователів і вихованців; цілісний процес, що органічно поєднує, навчання, виховання та розвиток вихованців.

Менеджмент в освіті – це комплекс принципів, методів, організаційних форм і технологічних прийомів управління освітнім процесом, спрямований на підвищення його ефективності.

Маркетинг освітніх послуг – це науково-практична дисципліна, яка вивчає і формує філософію, стратегію і тактику цивілізованого мислення та дійства, поведінки та відносин суб'єктів ринку освітніх послуг – освітніх закладів, організацій-користувачів, тих, що навчають, а також органів державного та місцевого управління.

Маркетинг навчального закладу можна визначити як «засіб», за допомогою якого навчальний заклад інформує і просуває свої цілі, цінності й послуги учням, батькам, своїм працівникам і суспільству загалом. Головна мета «некомерційних організацій», якими є позашкільні навчальні заклади, - не отримувати прибуток, а досягти соціального ефекту.

Соціальний маркетинг – планування, виконання і контроль програм, що своєю метою мають добитися прийняття будь-якої соціальної ідеї, проекту чи завдання цільової групи населення.

Проект – діяльність, спрямована на створення певного продукту чи послуги протягом визначеного терміну та за певних фінансових обмежень. Проект може створювати цінність як у матеріальному, так і в нематеріальному вимірах

Консалтинг – 1) будь яка форма надання допомоги відносно змісту, процесу, структури завдань тому, хто є відповідальним за їх виконання; 2) консультативна служба, яка надає організаціям кваліфіковані послуги з управління (зокрема: навчання, інструктаж, дослідження, розробка систем тощо).

Фандрайзинг – процес залучення грошових коштів та інших ресурсів (людських, матеріальних, інформаційних тощо), які організація не може забезпечити самостійно, та які є необхідними для реалізації певного проекту або своєї діяльності в цілому.

Стратегія – це довгостроковий, якісно визначений напрям розвитку навчального закладу, який інтегрує місію, цілі, норми та дії в єдине ціле, визначає ресурсне забезпечення з врахуванням внутрішніх переваг та недоліків організації.

Система – це сукупність елементів, певним чином пов'язаних і взаємодіючих між собою для виконання заданих цільових функцій.

Полісистема – «гетерогенна, ієрархізована система систем, які взаємодіють між собою, спричинюючи неперервний динамічний процес еволюції в межах полісистем як цілого»; «множинна система, система різноманітних систем, які перетинаються одна з іншою і частково накладаються одна на одну, використовуючи хоча й різні параметри, однак функціонуючи як одне структуроване ціле»

Педагогічна система і її модифікації («виховна система», «освітньо-виховна система», «система освіти») – одна з основних у термінологічно-понятійному апараті педагогіки. «Будь-яке об'єднання людей, перед яким ставляться педагогічні цілі і вирішуються педагогічні завдання, є

педагогічною системою». Другий варіант: будь-яке об'єднання людей, де їхня діяльність (пізнавальна, учбова, трудова, етична, суспільно-політична, художньо-естетична, природоохоронна, ігрова, вільного спілкування тощо) є джерелом педагогічних цілей і засобом їх досягнення одночасно, становить педагогічну систему. Педагогічна система – один з видів складної соціальної динамічної системи управління, до складу якої входять дев'ять інваріантних компонентів: метасистеми; підсистема, що управляє (зокрема, педагог); керована підсистема (зокрема, вихованець); взаємодії і взаємини цих підсистем; зміст діяльності системи; засоби, що забезпечують роботу системи; організаційна форма системи; методи роботи системи; продукти роботи системи.

Педагогічна система – багаторівнева полісистема, в якій складові її елементи впорядковані і зберігають властивість цілісності. У різнобічних зв'язках полісистеми суперечливо взаємодіють різні структури, тенденції, процеси.

Модель - (modele - зразок, копія, міра, взірць) має багато значень. Основні означають:Зразковий екземпляр.Тип, марка, зразок конструкції.Умовний образ, аналог певного об'єкта, процесу чи явища.Символічне зображення структури. Стандарт для вимірювання.Взірець для наслідування (у психології). Для проектування модель - це:а)певне відображення, образ реального об'єкта;б) прототип, форма для створення багатьох реальних об'єктів. Основна властивість кожної моделі полягає в тому, що вона відображає найсуттєвіші властивості оригіналу.

Концепція (лат. conceptio — розуміння, система) означає: а) певний спосіб розуміння явищ, основна точка зору, провідний задум;б) відносно цілісна та завершена, структурована сукупність, система поглядів, уявлень, ідей.